

Erregeak, euskaldunen jaur

XVI. mendean, Gaztela eta Frantziako erregeak euskaldunen errege bihurtu ziren. Gaztelakoa, hegoaldeko euskaldunen nagusi; eta Frantziakoa, iparraldeko euskaldunen jaurtxo zituzen. Herriko lege zaharrak (foruak) zin egiten nortasuna zutelako euskaldunek eskubide historiko bereziak zituzten eta erregeek Euskal Erregearen menpekoak izan arren, berezko

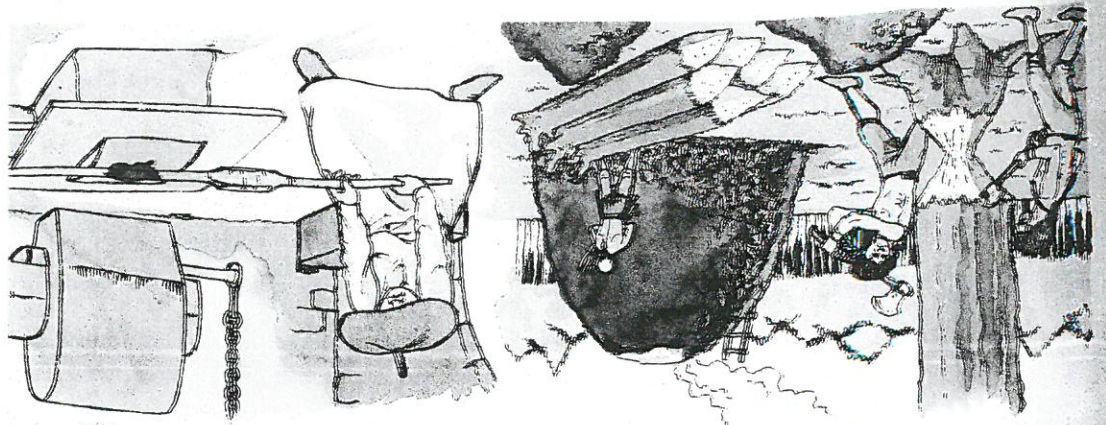
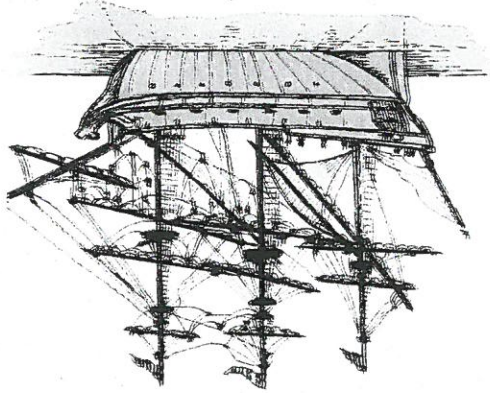

Bizkaitarrak

XVI. mendean, eta geroago, euskal lurraldeetako bizilagunei eta euskaraz zekitenel, euskal marinel, merkataritza eta produktuei, bizkaitarrak edo vizcaínos deitzen zitzairen mundu osoan zehar. Kantauri Itsasoari, gaur egun ere, Bizkaitiko Itsasoa edo Golkoa deitzen zaio. Izan ere, euskaldunek, kostaldeko euskaldunek bereziki, Europako herralde aurreratuenen pareko garapena izan zuten Aro Modernoaren hasierako garaian honetan.

Euskaldunak XVI. mendean

Ekonomia, indartsu Isasoko merkataritzak eragina, euskal kosialde osok urte operoak **bizi** izan zituen ekonomia artan. Euskaldunek merkataritzaren inguruan antolatu eta indartu **zuten** industria: ontziginza, burdinginza, armagintza, arrantza... Bizkaiko burdinak eta beste zenbait produktuk (arrak, arraina...) **ospe** handia zuten Europar eta Amerikan. Euskaldunek merkataritza eixeak zituzten beste zenbait **hernaldetako** kai eta merkatuetan.

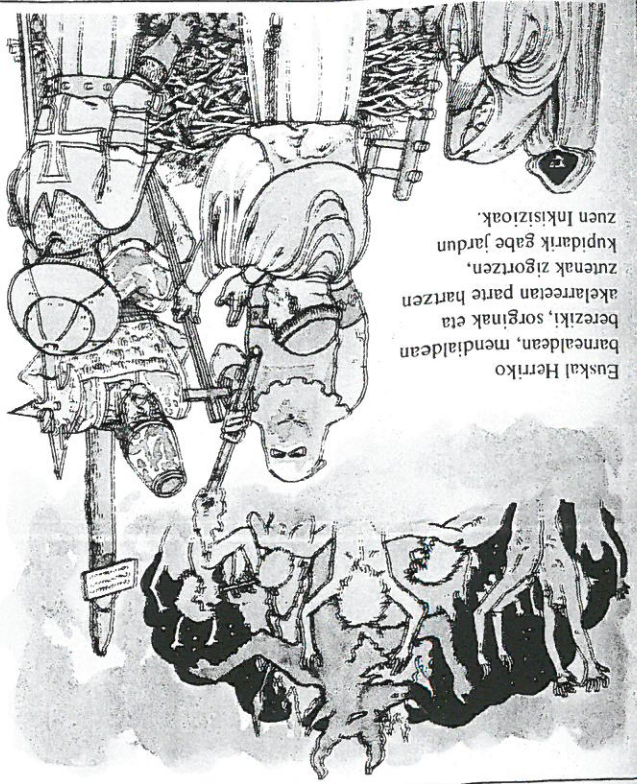

Erlizjioa eta Inkisizioa Kristautasunaren barnean zatiketa gertatu zen Europa osoan, eta Aita Santuaren aldekoak eta kontrakoak elkarren aurka jarri ziren. Euskal Herrian ere gorabehera asko ezagutu ziren garai honetan erlijio arazo hauek zirela medio. Gertakari samingartienak, Inkisizioak sortu zituen, gizon eta emakume asko zigortu eta sutan erretzera ere itziz.

Erlizjio kristaua
Ertomako Aita
Santuaren
esantutara
jartzaren alde
lan gogorra
egin zuen San
Lotlakokak.

Euskal Herriko
barnealdean, mendialdean
berezi, sorginak eta
akelarretan parte hartzen
zutenak zigortzen.
kupidarik gabe jardun
zuten Inkisizioak.

Aro Moarnoko euskaldun ospetsuak

XVI. eta XVII. mendeetan, oraindik euskaldun gehienak nekazariak baldin baziren ere, gero eta handiagoa zen beste lanbidetan aritzen zirenen kopurua. Merkatariak, zientzilariek, arrantzialek, eskulangileak, funtzionariak... Euskal Herriko ekonomia bizkortzen zihonan heinean, bizimodua aldatu egin zen eta euskaldun askoren ekintzak eta aurkikuntzak garrantzitsuak bilakatu ziren.

Andres Urdaneta (1508-1568)

Ordizian jaioa eta fraile euskaldun honek sekulako laguntza eskaini zien garai hartako marinelak, itsas nabigaketan egin zituen aurrerapenengatik. Ozeano Barea gurutzatuz itsasbide berriak ireki eta Filipinetako konkistan ere lagundu zion Migel Lopez de Legazpi zumarragarriari.

Miguel Servet (1511-1553)

Tuteran jaioa, zientzilaria nafarrak medikuntza arloan aurkikuntza bikaina egin zuen bere garairan: odol-zirkulazioarena. Europa guztian zehar ibili zen eta baita garaiko erlijio botroketa parte hartu ere. Italiara ihesi zihuala, Genevan atxilotu, epaitu eta hil egin zuten sutan erreta.

Benat Etxepare

Garazi inguruan, ustez Sarrasketan, jaioa omen zen. Etxepare izan zen euskaraz idatzitako lehen libururen egilea: *Linguae Vasconum Primitiae*, 1545. urtean inprimatua.

Axular (1556-1644)

Pedro Agerre izena zuen eta Urdazubiko Axular baserrian jaio zen. *Gero* izeneko bere idazlanari esker, predikari handi eta jakintsuaren ospa eta irudi erdi mitikoa lortu zituen.

